

Liigirikkad niidukooslused ja karjatamine on põllumajandusmaastikel elurikkuse hoidmisel ja muldade tervise säilitamisel väga tähtsad.

Ettenägelik põllumees on elurikaste maastike hoidja ja looja

Toidutootmise jätkusuutlikkus ja looduse hea käekäik on omavahel tihedalt seotud. Viimased aastakümned on toonud hulgaliselt tõendeid toidutootmise seniste praktikate suurest keskkonnajäljest, samal ajal aga on ka oluliselt kasvanud teadmised sellest, kui tähtis on heas seisus looduskeskkond toidutootmise enda jätkusuutlikkuse tagamiseks.

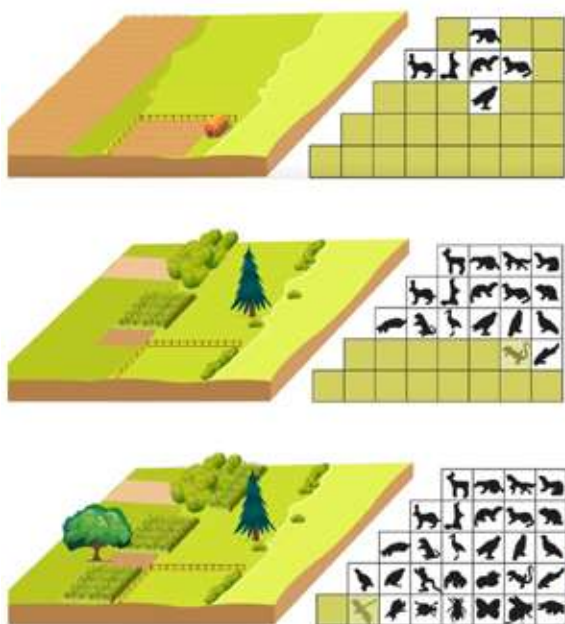
Uus LIFE IP projekt "Loodusrikas Eesti" toob kokku põllumajandustootjad ja teadlased, et üheskoos katsetada Eestis sobivaid praktikaid, mis aitavad ühendada vajaduse taastada ja hoida elurikkust ning tagada saagikas ja kliimamuutustele vastupidav toidutootmine. Seni

oleme põllumajanduses lähtunud pigem lühiajalisest kulu-tulu arvutusest, kuid viimastel aastakümnetel kogunenud teadmised näitavad vajadust seada pikem vaade.

"Toidutootmise igapäevased praktikad saavad senisest tõhusamalt ümbrit-

sevat elurikkust ja keskkonda hoida. Vastutasuks aga panustab elurikkus ka tootmise jätkusuutlikkusesse, olles mullaviljakuse säilimise aluseks, tagades saagikust suurendavate kasulike mükoriisaseente olemasolu, loodusliku kahjuritõrje toimimise ja hästi tolmeldatud põllukultuurid," selgitab Tartu Ülikooli botaanika kaasprofessor ja maastike elurikkuse töörühma juht Aveliina Helm, kelle töö on uurida, kuidas muutuvas maailmas edukalt ühendada inimese ja ülejäänud looduskeskkonna vajadused.

Helm lisab, et viimastel aastakümnetel kogunenud teadmised ja praktikad on näidanud, et tõepoolest on võimalik siduda loodushoid ning saagikad põllud. Selleks

ÜKSLUINE PÕLLUMAJANDUSMAASTIK

- Madal elurikkus -> looduslik kahjuritõrje puudub, tolmeldamise defitsiit
- Suur sõltuvus agrokemikaalidest
- Suurem erosioonioht ja toitainete väljaleostumise oht -> põhja- ja pinnavee saastumise oht
- Madalam muldade elurikkus -> muldade halb tervis
- Tootmine ei pea ekstreemsetele ilmaoludele vastu

Maastiku-
struktuur
mängib
olulist rolli
tootmise
jätkusuut-
likkuse ja
elurikkuse
säilimise
üheaegsel
tagamisel.

MITMEKESINE PÕLLUMAJANDUSMAASTIK

- Kõrge elurikkus -> toimiv looduslik kahjuritõrje ja tolmeldamine
- Vähenenud sõltuvus agrokemikaalidest
- Erosioonikindlus, toitainete väljaleostumise vältimine
- Kõrgem muldade elurikkus ja viljakus
- Mitmekesised ja muutuvatele kliimatingimustele vastupidavad süsteimid

tuleb ühekorraga vaadata nii ajas edasi kui ka tagasi ja rakendada parim nii senisest kogemusest kui ka arenevast teadusest. Võtta taas kasutusele vahepeal unarusse jäetud agroökoloogilised võtted – need, mida põllumehed kasutasid juba aastatuhandeid enne toidutootmise intensiivistumist. Põimida neid innovatsiooniga, mille hulka kuuluvad paremad ning vastupidavamad sordid, täppisviljelus, teadmised kõige sobivamast maastikustruktuurist elurikkuse ja saagikuse üheaegseks tagamiseks, oskuslik kliimamuutustega kohtamine ning erinevad võtted muldade süsinikusidumise suurendamiseks.

Rohepööre toob mõtteviisi muutuse

Eks kindlasti on põllumehed ka ise märganud, et olud on muutunud ning ühiskond ootab neilt lisaks toidutootmisele ka jätkusuutlike maastike ja elurikkuse hoidja rolli täitmist,” toob Helm välja. Ta rõhutab, et Eesti on just ideaalne koht, kus neid hädavajalikuks muutunud uusi suundi esimesena rakendada.

“Euroopa otsib lahendusi, kuidas kujundada väiksema keskkonnamõju-ga, kuid saagikat ja mitmekesist toidutootmist. Meie põllumajandustootja on uuendusmeelne, nutikas ja paindlik ning me oskame oma lahendusi eksportida ka ülejäänud Euroopasse,” arwab Helm.

Rohepööre on vältimatu – kliimamuutuste ja elurikkuse kaoga tegelemine muutub järgnevatel aastatel aina pakilisemaks ning seda lükkab tagant nii teadlaste kogunemine kui ka silmaga nähtavate muutuste toimumine. Ka tarbija on aina teadlikum, nõudes puhas ja väikesest keskkonnajälgjega toitu.

Paljude Eesti liikide käekäik sõltub põllumajandusmaastikest

Viimase 40 aastaga on Eesti põllulindude arvukus kahanenud pea poole võrra. Languse peamiseks põhjuseks on lindudele sobilike elupaikade, toitumis- ja pesitsuskohtade kadumine põllumajandusmaastikelt. Põllusiilude, puudesalude, rohumaaribade ja niidulaikudega rikasta-

Foto: Luc Viatour, <https://lucnix.be>

õiterohked ja piisavalt laiad põlluservad ning rohumaaribad aitavad hoida põllumajandusmaa elurikkust. Pildil on lühiajaline üheaastaste liikidega õiterohke riba Belgias, kuid sellest paremad on püsivad, mitmeaastaste taimeliikidega liigirikkaks kujunevad vaheribad.

tud maastikud tagavad putukate säilimise, lindude toidulaua ning pesitsuskoha, aga ka mulla elustiku, tolmeldajate ja põllukahjurite looduslike vaenlaste elupaiga. Oskuslikult kujundatud maastikud tagavad nii saagikuse kui ka elurikkuse säilimise ning hoiavad põhjavee puhta ja muldad viljakad ka tulevastele põlvetele. Piltlikult tähendab see seda, et loodus on põllumehe liitlane, abiline.

Kümme aastat kestva LIFE IP projekti “Loodusrikas Eesti” põllumajandusele keskenduv osas ongi eesmärgiks tuua kokku põllumajandustootjad ja teadlased, et üheskoos tuvastada parimad Eestisse sobivad loodushoidlikud praktikad ning vahetada saadud kogemusi teiste Euroopa põllumeestega.

“Nii paneme igal põllul pead kokku, et leida just need kõige tulemuslikumad tegevused, tagamaks igas konkreetses kohas efektiivne ja loodussäästlik tootmine,” selgitab kaasprofessor ja lisab, et see kõik aitab kaasa sellele, et Eestis kasvanud toit on hinnatud ning Eesti põllumajandus on kestlik.

Ootame huvitatud põllumajandustootjaid projektiga liituma!

Projekt “Loodusrikas Eesti”

Mullu alanud ja kümme aastat kestev Euroopa Komisjoni rahastatud LIFE IP projekt “Loodusrikas Eesti” ehk pikemalt “Metsa- ja põllumajandusmaastike terviklik majandamine Natura 2000 elupaikade ja liikide kaitsestaatus parandamiseks” (LIFE18 IPE/EE/000007) on eesmärgiks seadnud Eesti maastike ja ökosüsteemide kaitse ning metsades ja põllumaadel elavate liikide ja nende elupaikade seisundi parandamise. Ühes teadlaste, metsa- ja põllumeeste, maahoolajate ja kohalike kogukondadega katsetatakse erinevaid – nii traditsioonilisemaid kui ka innovaatilisemaid – looduskaitse tegevusi ja meetodeid ning töötatakse välja praktilisi juhendeid, kuidas igaüks meist saab kaasa aidata elurikkuse hoidmisele ja taastamisele.

Projektis lõövad keskkonnaministeeriumi kõrval kaasa veel üheksa partnerit nii ülikoolidest, metsandus- ja looduskaitsevaldkonnast kui ka vabaihendustest. Mahukas ettevõtmine on märgiline ka seetõttu, et projekti on kokku tulnud paljud erinevate huvide ja eesmärkidega organisatsioonid, kes soovivad üheskoos panustada Eesti looduse säilimisse ning jätta erimeelsused selle missiooni täitmisel selja taha.

Lisaks laiaulatuslikele looduskaitsetöödele uuendatakse looduskaitse juhtimis- ja infosüsteemi, edendatakse inimeste üldist keskkonnateadlikkust ning igaühe ja kogukonnapõhist keskkonnahoidu lootuses, et ka tulevaste põlvetele oleks võimalus käia metsikutes metsades ja liigirikastel niitudel, näha põnevaid loomi ja erilisi taimi. Et säiliks oluline osa meie kultuurist – loodus ja side sellega.

Lisainfo:

www.facebook.com/LoodusrikasEesti
Loodushoidliku põllumajanduse ja erinevate tegevuste kohta saad lähemalt uurida veebilehelt www.heapold.ee

Kontakt:

Kaidi Tingas
Projekti “Loodusrikas Eesti” kommunikatsioonijuht
+372 5669 8828
kaidi.tingas@envir.ee

